

AYUNTAMIENTO DE BARCELONA Y MANCOMUNIDAD
DE CATALUÑA

MEMORIAS DEL MUSEO DE CIENCIAS NATURALES
DE BARCELONA

SERIE BOTÁNICA

TOMO I

N.º 2

FORMES NOVES DE PLANTES

POR EL

DR. P. FONT QUER

DIRECTOR DEL MUSEO

(PUBLICADA EN 15 DE MAYO DE 1924)

MUSEO DE CIENCIAS NATURALES
BARCELONA

FORMES NOVES DE PLANTES

AJUNTAMENT DE BARCELONA I MANCOMUNITAT
DE CATALUNYA

---

*MEMÒRIES DEL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS
DE BARCELONA*

SÈRIE BOTÀNICA

VOLUM I

N.º 2

FORMES NOVES DE PLANTES

PEL

DR. P. FONT QUER

DIRECTOR DEL MUSEU

(PUBLICADA EL 5 DE MAIG DE 1924)

MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS
BARCELONA

Medicago arborea L., *Sp. pl.*, ed. I. p. 778

var. citrina F. Q.

A typo petalis citrinis, leguminibus latissimis, usque 17 mm. diam., fortiter elevato-nervosis, differt.
Hab. in rupestribus calcareis parva insula «Espartar» dicta, pr. Ebuso, ubi GROS, d. 23-V-1918, legit.

Els exemplars de Nàpols, on cita LINNÉ la seva espècie, tenen els llegums més petits, d'uns 12-14 mm., només, els pètals color taronja. La de HELDREICH (*Herb. norm.*, n.º 474), del mont Lycabetto, prop d'Atenes, té els foliols més petits, i obcordiformes. Exemplars de Rodes, no n'hem vist, d'on la planta és tinguda per autòctona; no així a Nàpols, i demés llocs d'Itàlia, on la creu naturalitzada FIORI (*Fl. it.*, II, p. 32).

A la Illa de l'Espartar, prop d'Eivissa, viu en els penyals calcaris inaccessibles, on no sembla fàcil que s'hi hagi naturalitzat; per a heure'n alguns fragments va ésser precis fer-los caure a cops de pedres des de dalt del cingle. Qualque pagès d'Eivissa ha plantat al seu hort aquesta planta per a donar-ne al bestiar, i les granes han sortit dels escassos exemplars dels cingles de l'Espartar.

Tinguda fins ara com espècie d'origen oriental, de Grècia i les seves illes, cal incloure-la entre les plantes autòctones del Mediterrani occidental. Vora d'Esporles, a Mallorca, la cita CAMBESSEDES, *Enumeratio*, n.º 145, però dubta que hi sigui indígena; BARCELÓ, la trobà, raríssima, a les muntanyes de Torrella, on nosaltres no la vàrem saber veure (*Fl. bal.*, p. 114). D'aquestes cites prescindeix KNOCHE en sa *Flora balearica*, publicada ara de poc. Coneixedor de la troballa de la *Medicago arborea* a la illa de l'Espartar, KNOCHE, la creu una relíquia botànica, com el *Carthamus dianius*, que hom hi veu conjuntament. Desconeixedors de la planta de BARCELÓ, ignorem si és igual a la nostra.

Hippocrepis Bourgaei (Nyman)

H. glauca Ten. *subsp. Bourgaei* Nyman, *Conspectus fl. eur.*, p. 186 (1878-82); *H. comosa var. prostrata* Willk., *e loco* Sierra de Chiva.

var. commutata (Pau) F. Q.

H. commutata Pau, *Soc. Arag. C. N.*, 1903, p. 273; *H. scabra* DC. *subsp. commutata* Pau, *Soc. Arag. C. N.*, 1916, p. 164; *H. scabra auct. matrit.*, non DC.; *H. comosa* Asso, non L.; *H. glauca* Loscos, non Ten.

Havent tingut ocasió de conèixer la planta de NYMAN, per posseir exemplars del Muron, prop d'Almansa, envers Chinchilla, lloc clàssic, ens sembla que la planta de Cerro Negro, vora Madrid, cal referir-la a l'espècie de NYMAN. Breument, però molt precisament delimitada per aquell autor, la *H. Bourgaei*, semblant a la *H. glauca* de TENORE, és caracteritzada pels llegums amb els artells profundament escotats, subsemicirculars. Les flors són més petites que

en la *glauca* (segons exemplars de Sicília), els calzes densament canosos, amb les dents molt curtes.

La var. *commutata* difereix per les escotadures dels llegums molt més tancades, semblants, com diu PAU, a les de la *H. multisiliquosa* L. Aquesta varietat la descobrírem a Catalunya el 17 de juny de 1918, a Raimat, prop de Lleyda; el 4 de juliol del propi any l'herboritzàrem a Sant Eloi, pr. de Targa; fou retrobada per N'Antoni XIBERTA, a Montagut, pel maig de 1919.

Probablement viu encara en altres llocs desèrtics de l'occident català, enllaçant amb les localitats del Baix Aragó.

Es també espècie nabarresa, segons planta de Caparroso (CASAVIELLA, sub *H. glauca* Ten., Soc. Bot. Barc., 1872). Aquesta planta, que figura en l'Herbari MASFERRER, recentment ingressat en aquest Museu, porta darrera l'etiqueta escrit pel susdit MASFERRER: «*H. comosa* DC? *an nova sp.*? La forma de las legumbres, que presentan escotaduras circulares estrechamente abiertas, y no senos anchamente abiertos, aleja esta especie de las de la primera sección de DC., que comprende el *balearica*, el *comosa* y el *glauca*, pareciéndose por las legumbres a los de la segunda sección, de los cuales la separa el ser perenne y no anual, como son todos los de ésta, que son el *scabra* DC., el *multisiliquosa* L., el *monocarpa* Bieb., el *unisiquosa* L., el *ciliata* Willd., y el *biflora* Spreng. La corta descripción que del *H. scabra* da DC. en su *Prodr.*, II, p. 312, conviene bastante bien a esta planta».

Per ço que hem transcrit, hom veu que MASFERRER hauria referit la planta de Caparroso a la *H. scabra* DC., si aquest autor no hagués donat la seva espècie com anual. Igualment enganyat que COSSON, en referir a la dita *H. scabra* DC., l. *H. Salzmannii* Boiss. et Reut., planta anual de la Bètica i Mauritània. Cf. COSSON. *Notes sur quelques pl. de l'Esp.*, p. 106 (Trompé par la description de DE CANDOLLE qui décrit l'*H. scabra* comme anuel...)

Ço vol dir que les *H. scabra* DC., *H. Bourgaei* (Nym), i *H. commutata* Pau, són molt afins entre si, i s'aparten igualment de les *H. comosa* L. i *H. glauca* Ten.; d'aquella tenen els llegums amb sinus profunds i llavors molt arquejades, d'aquesta els pètals poc exerts i els peduncles llargs.

× *Teucrium pugionifolius* (Pau) Font Quer

(× *T. buxifolium* Schreb. × *T. chamaedrys* L.)

(Lám. I)

Una de les espècies de Sierra de Chiva, a València, que teníem més interès de conèixer era aquesta de PAU, *Teucrium pugionifolius* (*Actas de la Soc. Esp. de H. N.*, 1897, p. 199), del cim de Santa Maria. En nostre viatge de noces, pel juliol de 1919, pujàrem a Marjana des de Chiva, el dia 7; des de Marjana a Santa Maria, amb una estona s'hi és. I, així, fou que just arribats allí, i en havent dinat, decidírem aprofitar la tarda per a herboritzar al cim de Santa Maria.

El *Teucrium pugionifolius* Pau, viu al cim mateix, a poc més de mil metres d'altitud, a les roques, o entre el pedruscam. La circumstància de trobar-se junt amb els seus congèneres *T. buxifolium* Schreb. i *T. chamaedrys* L., ens féu adonar de la possibilitat de que l'espècie de PAU no fos altra que un híbrid entre les dues darrerament esmentades.

Un examen detingut de nostres exemplars de *T. pugionifolius*, collits en el lloc clàssic, i la comparació d'aquests amb les formes del cim de Santa Maria, pertanyents als referits *T. buxifolium* i *T. chamaedrys*, ens porta a l'afirmació de l'hibridisme en dit *Teucrium*. L'aspecte d'aquesta planta ramosa, gairebé intrincada, i fràgil, recorda el *T. buxifolium*, formant, però, una mateta més laxa; les tiges, porten pèls curts i encrespats, semblants als del *T. buxifolium*, però no tan densos, aclarits, com pertoca a una influència del *T. chamaedrys*; les fulles són també intermèdies, més estretes i menys dentades que en el *T. chamaedrys*, amb els marges una mica revolts com en el *T. buxifolium*, i amb la pàgina inferior blanca, tomentosa, si bé no tant com en les fulles del susdit *T. buxifolium*; els calzes de grandària mitjana, amb vestidura que té caràcters de les dues espècies pares, és a dir, amb pèls curts i encrespats repartits amb relativa uniformitat, menys densos que en el *T. buxifolium*, i en els nervis, sobretot a les dents calicinales, amb els pèls llargs propis del *T. chamaedrys*; lòbuls corol·lins superiors curts (com en el *T. buxifolium*), però aguts (com en el *T. chamaedrys*), amb vestidura de pèls curts, però rectes i rígids. Per tots aquests caràcters intermedis, entre les dues espècies sobredites; per viure entre elles; i per no haver estat descobert enlloc més fora d'allí i lluny dels pares, el proposem com a híbrid, tal com hem encapsalat aquesta nota. Veieu, a més, la làmina I.

***Teucrium oxylepis*, nova sp.**

(Làm. II)

Caules ascendentes, 20-40 cent. alt., herbacei, a basi pubescentes, parte superiore cano-tomentelli; folia elliptico-vel ovato-lanceolata, basi cuneata, petiolata, glabrescentia, glandulosa, inferiora obtusa vel subobtusa, superiora acuta, irregulariter dentato-crenulata; bractee ovato-lanceolatae, longe acuminatae calycem subaequantae; calyces 7-8 m. long., paucissime glanduloso-pubescentes, lobulis acuminato aristatis; corolla lutea, tubo vix exerto, 6'5-7 mm. long.

Affinis T. massiliense a quo differt glabrescentia omnium partium, bracteis majoribus, longe acuminatis, floribus grandioribus, corolla lutea, etc.

Hab. in Regno Granatense: Sierra de Gador, in glareosis subalpinis, ubi GROS, julii 1921, legit.

Aquest *Teucrium*, que en GROS descobrí als cims de Gador, forma una mata de troncs ajaguts, ascendents, herbacis, fins de 40 centímetres d'altura. Els ramells són pubescents en ses parts inferiors, part d'amunt canescents o curtament tomentosos. Les fulles, peciolades, són el·líptico-lanceolades o ovato-lanceolades, cuneiformes a la base; les inferiors obtuses o subobtuses, les superiors agudes, desigualment fisionades. Les bràcties són ovato-lanceolades, llargament acuminades i subiguals als calzes, lleument pubescents. Els calzes de 7-8 mm., amb els lòbuls terminats en punta fina, aristats; la corol·la groga amb el tub lleugerament exert, de 6'5-7 mm., pubescent a la part superior, així com el llavi de la mateixa.

Es una planta d'olor grata, de pomes; té glàndules més o menys nombroses en ses fulles, bràcties i calzes. Afí del *T. massiliense*, hom la distingeix fàcilment per les corol·les grogues i les bràcties llargament acuminades. Es més glabra que aquella, els orgues florals majors, la corol·la molt menys peluda, etc.

El *T. massiliense* de Provença és més semblant al nostre, per les fulles, que els de Còrcega i Sardenya, que les tenen molt més rugoses. El *T. oxylepis* és molt divers dels altres d'aquesta secció.

Caralluma europaea (Guss.) N. E. Br. *var. confusa* F. Q.

(Lám. III)

Fa prop d'un segle, l'any 1826, Felip BARKER WEBB, descobria al continent europeu el primer representant del gènere *Caralluma*, al Cap de Gata i proximitats d'Almeria. WEBB consignà la troballa en son *Iter hispaniense*, p. 29 (1838), referint l'espècie peninsular a l'*Stapelia europaea* de GUSSONE, descoberta poc temps després, l'any 1828, a la petita illa de Lampedusa, del sud de Sicília, i descrita per aquell autor en son *Supplementum ad fl. sic. prodr.*, I, p. 64 (1832). Diu WEBB en son *Iter*, l. c., a propòsit d'aquella troballa: «Anno 1826 primus vidi et nomine S. Europaeae docti Gussonei animum praesagiens, in schedis jam tum signavi, etiã antehac nasci in Hispaniis stirpem stapelioideam audivisse asserit, sed nondum vidit La Gasca».

Després de WEBB, BOISSIER en son *Voyage bot.*, p. 411; LANGE, en son *Pugillus*, p. 164 (1861); WILLKOMM, en el *Prodromus fl. hisp.*, II, p. 670 (1870)... han acceptat la determinació de WEBB, adoptant el sinònim *Apteranthes Gussoneana* Mik., *Eine von dr. Guss. auf europ. bod. endeck. Stap.* (1835) et DC., *Prodromus*, VIII, p. 649 (1844).

L'any 1890, August de COINCY trobava a la muntanya anomenada «Calar de mina», prop de Caravaca, a uns cent quilòmetres terra endins i a una altitud aproximada de 500 metres, una *Caralluma*, que de primer antuvi creié igual a la de la costa d'Almeria, prenent-la per *Apteranthes Gussoneana* Mik., *Ecloga plant. hisp.*, p. 24, tab. X, fig. A (1893). Havent cultivat, però, la planta de Caravaca, que COINCY no veié més que fructificada, fou sorprès de trobar-se amb una espècie pertanyent a les *Boucerosia* i no a les *Apteranthes*, en veure-la florida, havent la corol·la subcampanulàcia i no rotàcia, la corona estaminal doble i no senzilla. Aquesta planta fou referida a la *Boucerosia Munbyana* Dec., com varietat *hispanica* Coincy (*Journal de Botanique*, 1898, p. 250), i després considerada espècie independent pel mateix autor, amb el nom de *B. hispanica* (*Journal de Botanique*, 1899, p. 336; i *Ecloga quinta plant. hisp.*, p. 21, tab. VII; 1901). Resulta, doncs, de les investigacions de COINCY, que a Espanya hi creixen dues espècies distintes, una al litoral d'Almeria, i altra a l'interior del regne de Múrcia.

Havent estat trobada una d'aquestes plantes, més cap al nord del litoral espanyol, a Mazarron, primer per GUIRAO i després per JIMÉNEZ MUNUERA, aquest darrer parlà d'ella en son treball *Plantas de Cartagena: Adiciones y Rectificaciones* (*Memorias del Primer Congreso de Naturalistas españoles*, p. 262), Zaragoza, 1909. JIMÉNEZ MUNUERA dona la planta de Mazarron com *Boucerosia Munbyana* Dec. *var. hispanica* (Coincy) Jiménez et Ibañez. Això implica el desconeixement de la primera referència de COINCY a la mateixa espècie de DECAISNE com *var. hispanica* Coincy. Després afegeix JIMÉNEZ:

«Hace pocos meses, hablándole yo al Sr. PAU en una carta, de mis excursiones por Mazarrón, le cité el *Apherantes* como planta curiosa de la región, pero, con gran sorpresa mía, me dijo: «Tenga usted en cuenta que esa planta no es la que me indica, sino *Boucerosia Munbyana*. Vea a BATTANDIER.»

Veo a BATTANDIER et TRABUT (*Flore d'Algérie*) y mi sorpresa es mayor al ver

confundidos dos géneros tan perfectamente definidos por esos autores. En el género *Boucerosia* la corona estaminal es carnosa, corta, con cinco lóbulos aplicados sobre las anteras y otros diez reunidos por pares, que alternan con los primeros. En el *Aptherantes* la corona está formada solamente por cinco lóbulos aplicados sobre los cálices. En el primero, las flores son negruzcas y pequeñas, mientras que en el segundo tienen el diámetro de una moneda de 50 céntimos (BATT.). Solamente el tamaño de las flores debía haber llamado la atención del naturalista que la vió por primera vez, y cuyos pasos han seguido todos los demás, hasta que COINCY la designó con su verdadero nombre. Los demás detalles tampoco coinciden con la planta española, puesto que ésta tiene hojas pequeñas, escamiformes, situadas en los ángulos del tallo, y la *Aptherantes* no las tiene (AMO y MORA, t. 3.º, p. 508, y LÁZARO, *Bot. Descript.*, t. II, p. 686). Es claro que las descripciones de esta planta habrán ido tomándose unas de otras y probablemente sin tener la muestra a la vista; así es que ninguno de los autores últimamente citados hacen mención de los folículos, que son notables por su tamaño, habiendo muestras en herbario en que éstos tienen tres o cuatro veces mayor longitud que la planta.

Habita en Mazarrón entre las atochas de los montes del Pozo del negro (Ifre) y en el Puerto, cerca de la Torre de los Caballos.—Mayo-Junio».

Durant les exploracions a Almeria realitzades l'any 1921, l'Enric GROS fou encarregat de recollir al Cap de Gata el «Chumberillo de lobo», que així anomena el poble l'Asclepiadàcia en qüestió. Havent arribat en bon estat a Barcelona unes quantes tiges d'aquesta planta, foren plantades i floriren al jardinet del Museu a la tardor del propi any. Fòrem sorpresos de veure que la ditxosa Asclepiadàcia havia enganyat igualment a WEBB, qui la descobria a principis del segle XIX, i a PAU i JIMÉNEZ MUNUERA, que parlaven d'ella encara prop de cent anys més ençà! La planta del litoral d'Almeria i Múrcia no és exactament ni la *Stapelia europaea* de GUSSONE, ni la *Boucerosia hispanica* de COINCY!

De la *Stapelia europaea* Guss., hom la distingeix a primera vista per la corona externa profundament dividida en deu segments, tal com en la *Boucerosia Munbyana* Desc., o en la *B. hispanica* Coincy; d'aquesta darrera, és distinta per la corol·la gran i amb divisions amples i esteses.

Per a explicar-nos l'error de WEBB, cal suposar que no donà gran importància al fet de l'existència de la corona externa tan ben desenrotllada, o que no conegué bé la planta de GUSSONE, que la té reduïda a deu glòbuls sentats i posats a banda i banda de les divisions de la corona interna. La fallida de JIMÉNEZ MUNUERA, tal vegada vagi ésser ocasionada per l'estat poc favorable en què troba la planta per ell estudiada. L'Herbari JIMÉNEZ MUNUERA formant part de les col·leccions d'aquest Museu de Barcelona, hem examinat el plec de la *Boucerosia* de Mazarrón. Conté sis fragments de la planta, amb un fol·licle madur, i un sol d'ells té en son extrem dues o tres poncelletes menudes; cap presenta flors desenrotllades. Si JIMÉNEZ no va veure la planta en altre estat, hom comprèn ço que diu en el lloc citat: «Solamente el tamaño de las flores debía haber llamado la atención del naturalista que la vió por primera vez». Perquè, realment, la grandària de les poncelletes de la planta de JIMÉNEZ dona lloc a creure que serà de flors petites de 6-8 mm., per exemple, com diu COINCY, de la seva espècie, i no de 17, com arriben a ésser les de Cap de Gata.

Creient, doncs, per tot el que deixem exposat, que no es tracta ni de la *Stapelia europaea* Guss., típica, ni de la *Boucerosia hispanica* Coincy, i no podent-la referir tampoc a cap de les espècies fins ara descrites, proposem aquesta planta amb el nom de:

Caralluma europaea (Guss.) N. E. Br. var. *confusa* F. Q.; *C. confusa* F. Q., ap. PAU, in Butll. Inst. Cat. d'H. N., 1922, p. 31 (nomen nudum).

Caralluma europaea (Guss.) N. E. Br. *afinis*, sed *structura coronae externae profunde 10-lobulata, differt. A Caralluma maroccana* (Hook. f.) Berger, *floribus numerosis, pedunculis brevioribus, corollae lobulis ciliatis, patentibus vel laeviter reflexis, discrepat. A Caralluma Munbyana* (Dec.) N. E. Br., *corolla rotacea, duplo majore, lobulis latis, triangularibus, etc., longe distat.*

La descripció detalladíssima i acuradíssima que fa PARLATORE de l'espècie de GUSSONE (ap. CARUEL *Flora italiana*, VI, p. p. 725-27) ens permet afirmar la gran afinitat de la planta de Lampedusa amb la nostra. En realitat, fora del caràcter de la corona externa, les altres petites diferències a penes tenen importància. Les flors en nostra espècie són molt breument pedunculades, i molt poc pudentes; la corol·la arriba a tenir 17 mm., d'ample, i no és tan profundament dividida com en la *C. europaea*, etc.

Els dos gèneres *Boucerosia* i *Apteranthes*, acceptats per DECAISNE, in DC. *Prodr.*, VIII, p. p. 648 i 649, i establerts sobre la base de tenir el primer la corona externa amb deu lòbuls, i el segon de presentar-la reduïda a deu petits glòbuls assentats, amb la corol·la subcampanulada les *Boucerosia* i rotàcia les *Apteranthes*, han estat inclosos en el gènere *Caralluma* (K. SCHUMANN, in ENGLER und PRANTL, IV, 2, p. 277; DALLA TORRE, *Genera Siphonogamarum*, p. 416; BERGER, *Stapelieen und Kleinieen*, p. 48). Realment, tant en la *Caralluma maroccana* com en la nostra *C. confusa*, el fet de coexistir la corona doble de les *Boucerosia* amb la corol·la rotàcia de l'*Apteranthes*, fa impossible mantenir ambdós gèneres amb independència. Així ho expressà BALL en son *Spicilegium florum maroc.*, p. 567: «*Qui sententiam celeb. Benth. et H. fil. genus Apteranthes cum Boucerosia conjungendum esse aegre tulit, ex planta nostra edoctus facile consentiet*».

Si seguint a BERGER, l. c., volem suposar totes aquestes *Caralluma*, la *europaea*, *maroccana*, *confusa*, etc., formant part d'un tipus específic amplament concebut, aleshores la *C. confusa*, podrà quedar entre les varietats *typica* Berger i *maroccana* Berger.

Perquè no cal oblidar ço que diu BERGER respecte la planta espanyola, de la qual no en veié sinó una sola flor mal preparada, i referent al polimorfisme de la *Caralluma europaea*:

«Ich habe nur eine einzige, nicht besonders gut erhaltene Blume untersuchen gekonnt, es scheint darnach, als ob zu dieser Varietät (var. *afinis* Berger) die Standorte der *C. europaea* an der südspanischen Küste gehören; z. B. zwischen Almeria und Nijar (BOURGEAU!), Inseln am Vorgebirge Cabo de Gata, etc., und wahrscheinlich auch die gegenüber liegende marokkanische Nordküste».

«Es ist nicht ausgeschlossen, dass ausser den oben angeführten noch weitere Varietäten aufgefunden werden. *C. europaea* N. E. Br. ist leicht wachsend und auch aus Samen leicht zu vermehren. Sie blüht in La Mortola während eines grossen Teiles des Jahres und reift hier auch ihre Früchte.

Die eigentümlichen Knöpfchen der äusseren Corona sind $\pm$ variabel und häufig bei Individuen einer Varietät $\pm$ gestielt oder sitzend». (BERGER, l. c., p. 98.)

× *Centaurea Aemiliae*, *hybr. nov.*

(× *C. aspera* var. *heterophylla* (Willd.) Rouy *fma. subinermis* × *C. Seridis* L.)

Habitu Cent. Seridis, sed ramosissima, ramis elongatis, minus crassis; foliis semidecurrentibus, inferioribus lyratis, supremis anguste lanceolatis, integris; calathis ovoideis; squamis anthodii spinis 5-7 erectis, brevioribus, munitis.

Hab. pr. Tobarra, in Regno Murcico, ad agrorum margines, ubi cum sponsa mea, Aemilia, d. 15 julii 1919, legimus.

La forma de la *Cent. aspera* L. que ha produït aquest híbrid és la més general als regnes de Múrcia i València; pensèm que es tracta de la *C. heterophylla* Willd. En la planta de Tobarra les fulles són molt estretes, i l'acosten, per aquest caràcter, a la *C. stenophylla* Duf.

× *Centaurea levantina*, *hybr. nov.*

(× *C. aspera* var. *heterophylla* (Willd.) Rouy × *C. Calcitrapa* L.)

Affinis var. microcephala Rouy × *Centaureae Puccinii* sed *foliis angustioribus, sublinearibus, integris vel paucidentatis; spinis squamarum anthodii ovato-cylindrici elongatis, differt.*

Hab. juxta Alonium, l. «Coll del Castell» dicto, inter parentes. Legi d. 18 julii 1919.

Aquest híbrid és molt semblant a la × *C. confusa* Coste et Sennen (× *C. Calcitrapa* × *C. praetermissa* eor.) de Castella, *Plantas d'Esp.*, n.º 1286. Difereix d'aquesta la × *C. levantina* per les espines de l'antodi més robustes, més llargues i recorbadades.

× *Centaurea Olweri*, *hybr. nov.*

(× *C. diluta* Ait. × *C. pullata* L.)

(Lám. IV)

Elata, erecta, radice annua, caulibus angulosis, ramosis, scabris; folia caulina lyrata, basi auriculata, ramealia sinuata, superiora oblonga, integra, suprema capitulum breviorum, ovoideum, involucrentia, omnia aspera, apice partitionibusque mucronata; squamae anthodii ovato-lanceolatae, appendicibus coriaceis, pinnato-aristatis, suberectis, basi dilatatis et secus margines squamarum longè decurrentibus, membrana fusca argute lacerata desinentibus; corollae purpureae, externae disco longiores, radiantes; achaenia frustrata.

In Horto Botanico Musei Barcinonensis, ubi C. diluta et C. pullata cultae fuerunt, nascebatur anno 1922 proles hybrida hic descripta, quas cel. Ll. Nicolau d'Olwer, Praefectus in illo tempore Scientiarum Naturalium Barcinonensis Coetus, grata memoria, libenter dico.

La *Cent. pullata* L., cultivada al Jardí del Museu, procedeix de llavors de Tetuan (Àfrica del Nord). Les de la *C. diluta* Ait., les portà en Gros de Paterna (Càdiz), nova localitat d'aquesta rara espècie de *Centaurea*. No dubtem que algun dia serà retrobat espontani aquest híbrid, a la Bètica o la costa septentrional del Marroc, car si bé un dels progenitors, la *C. diluta* Ait. és poc freqüent en aquelles regions, la *C. pullata* L. és espècie vulgar en els mateixos llocs.

× *Helichrysum mixtum*, *hybr. nov.*

(× *H. serotinum* Bois. × *H. Staechas* L.)

Folia linearia, elongata, supra araneosa vel glabrescentia, subtus tomentosa; inflorescentia laxa ramosa, capitulis ovoideo-campanulatis, basi rotundatis, squamis numerosis, superioribus obtusis. Odore sub-nullo.

Hab. prope Vinaixa, in Catalaunia occidentali, inter parentes, ubi d. 19 junii 1920, legi.

De l'*H. Staechas* difereix pels troncs llargs i rígids, per les fulles llargues i estretes, glabrescents en sa cara superior; per la inflorescència més ramosa, pels capítols amb l'involucre allargat, acampanat, i per l'olor molt escasa. De l'*H. serotinum*, pel tronc tomentós, els capítols més grossos i l'involucre més ample, amb les bràcties internes obtuses.

Descoberta el 19 de juny, començava de florir; l'*H. Staechas* era ben florit, i l'*H. serotinum*, poncellat, solament.

× *Narcissus Pujolii*, *hybr. nov.*

(× *N. dubius* Gouan × *N. juncifolius* Lag.)

(Làm. V)

A Narcisso dubio foliis angustioribus, perianthio citrino, tubo elongato, differt; a Narcisso juncifolio foliis longioribus, latioribusque, glaucis; perianthio pallidiore, tubo minus elongato, corona brevior, discrepat.

Hab. in cacumine monte Coll Baix dicto, pr. Manresa (Catalaunia) ubi cum amico A. ESTEVE, martio mense 1922, legimus. Haec hybrida cel. Conr. PUJOL, botanico bacaricensi sapientissimo, grato animo, dico.

Aquest híbrid podrà ésser retrobat en altres llocs de Catalunya, posat que el *Narcissus dubius* Gouan, descobert per nosaltres a Coll-Baix, prop de Manresa, en 1910, ha estat trobat després de una pila d'altres llocs. A les localitats que consignàrem en nostra *Contribució al coneixement de la flora de l'occident de Catalunya*, cal afegir-hi les següents. El germà SENNEN, E. C., el descobrí a Barcelona, al Turó d'En Falcó, sobre Vallcarca, on nosaltres l'hi hem vist també enguany. L'any 1922, el trobàrem a les cales d'Aiguablava, prop de Bagur; i, molt prop de Barcelona, també, dessorre les cèlebres esletxes de Papiol.

L'any passat collírem abundantament al Montgó els bulbs d'un *Narcissus*, ja deflorat, que seguint a WILLKOMM, creiem una varietat del *N. juncifolius* Lag. (*var. major* Willk., *Suppl. Prodr.*, p. 39, *e loco ipsissimo!*). Al jardinet de nostre Museu han florit més d'una quarentena d'aquests *Narcissus*, que no són altra cosa que *N. dubius* Gouan. D'allí a la vora, de Gandia, FREYN, *ap. PORTA et RIGO*, (*in WILLK.*), va descriure una nova espècie, *N. pallens*, que tal vegada no sigui més que el *N. dubius* Gouan, del Montgó, i del Coll de Sant Antoni, prop d'Alcoi, d'on el tenim també cultivat a Barcelona.

I. DE SAGARRA, DEL.

MISSE G.

× *Teucrium pugionifolius* (Pau) Font Quer, 1:1
 (× *T. buxifolium* Schreb. × *T. chamaedrys* L.)
 a, fulles de *T. chamaedrys*; b, de × *T. pugionifolius*; c, de *T. buxifolium* Cotes, 3:2

I. DE SAGARRA, DEL.

MISSE G.

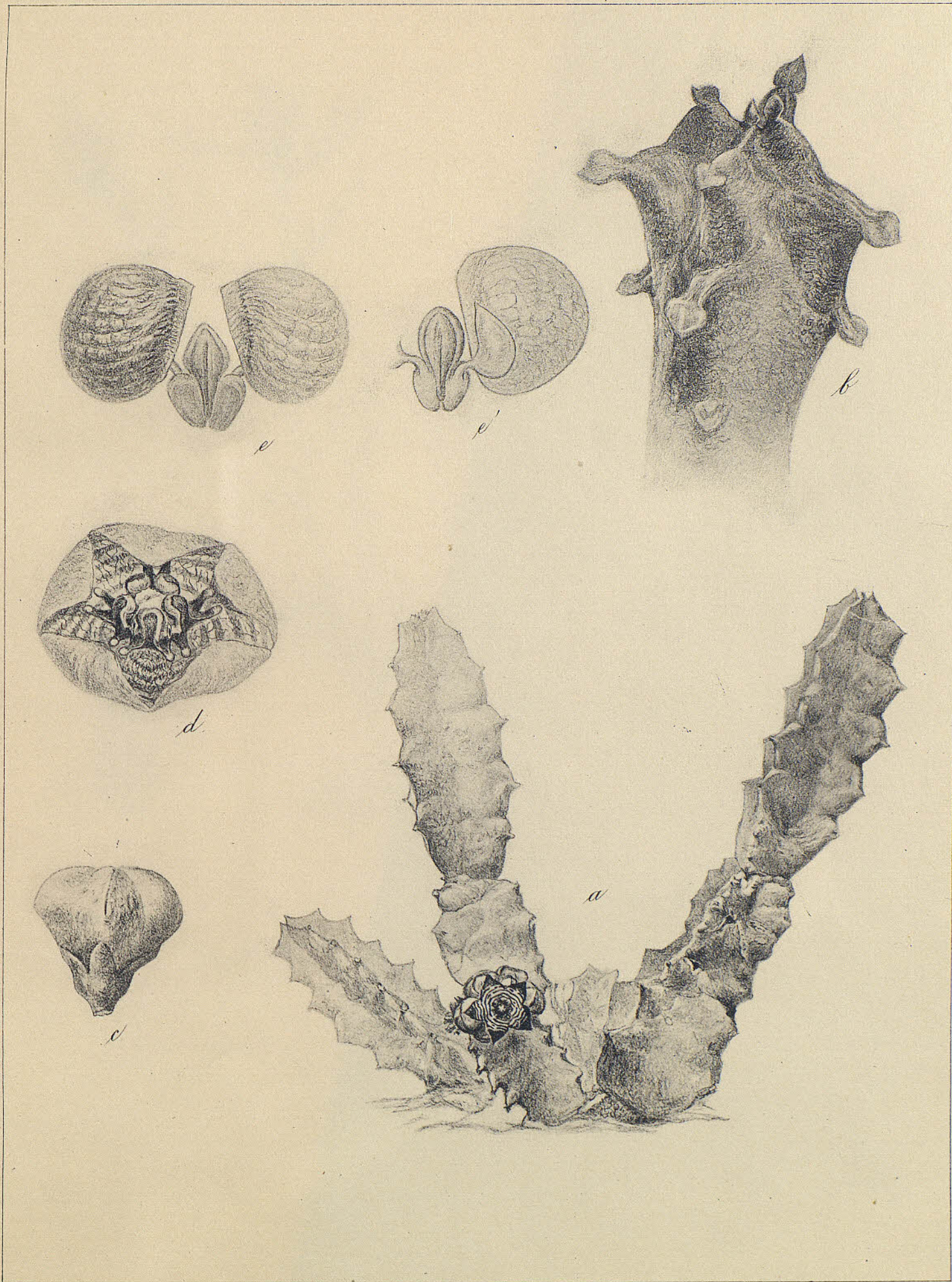
Teucrium oxylepis Font Quer. 1:1

a, fulla i calze de *T. oxylepis* F. Q.; b, fulla i calze de *T. massiliense* L.,

c, bràcties del *T. oxylepis* F. Q.; d, bràcties de *T. massiliense* L.

Fullas, 2:1; bràcties i calzes, 4:1

I. DE SAGARRA, DEL.

MISSÉ G.

Caralluma europaea (Guss.) N. E. Br. var. *confusa* Font Quer: a, 1:1
 b, apex d'una tija, amb les fullètes, 4:1; c, poncella, 4:1; d flor, a punt d'obrir-se, mostrant la corona
 interna i la externa, 5:1; e i e', polinies i translator, vistos de cara i del revers, molt augmentats.

I. DE SAGARRA, DEL.

MISSE G.

x. *Centaurea Olveri* Font Quer, una mica reduïda
(x *C. diluta* Ait. x *C. pullata* L.)
a, bràctia intermèdia, 4:1

I. DE SAGARRA, DEL.

MISSÉ G.

a. *Narcissus dubius* Gouan
b. x *N. Pujolii* Font Quer (x *N. dubius* Gouan x *N. juncifolius* Lag.)
c. *N. juncifolius* Lag.; Ectes 2:3

